

Ege’de Mültecilere ve Sığınmaya Dair

AB-Türkiye Bildirisi’nin Etkileri

26 Ocak 2018

- 56,311** AB - Türkiye Bildirisi’nden sonra Yunan adalarına ulaşanlar (20/03 2016 – 2017 sonu)
- 9,286** 2017’nin ilk yarısında ulaşanlar: yıllardır karşılaşılan en düşük sayı
- 20,432** 2017’nin ikinci yarısında ulaşanlar: büyük bir artış
- 1,485** Nisan 2016’dan 2017 sonuna kadar Türkiye’ye geri döndürülenlerin toplamı
- 100** Yunanistan’da sığınma başvurularına dair birinci derecede verilen kararlara yapılan itirazları sonuca bağlayan 12 kurulun adalara dair haftada aldığı ortalama karar sayısı
- Sıfır** Sığınma başvurusunda bulunan Suriyelilerin, Iraklıların ve Afganların Türkiye’ye geri döndürülme ihtimâli (20/3 2016 – 2017 sonu)

ADALARDA ŞARTLAR NEDEN BU KADAR KÖTÜ?	2
TÜRKİYE’DEN ADALARA ULAŞANLARIN SAYISINDAKİ DÜŞÜŞ (VE ARTIŞ).....	3
ADALARA ULAŞANLAR ŞİMDİ NEREDE?.....	4
ALINAN SİĞİNMA KARARLARI	5
TÜRKİYE’YE GERİ DÖNÜŞLER.....	6
ÖLÜM DENİZİ.....	8
SİĞİNMACILARI AB İÇİNDE YENİ YERLEŞİM YERLERİNE GÖNDERME PLANININ SONU	9
DUBLİN SİSTEMİNİN ANLAMSIZLIĞI.....	10
EGE’DE İNSANİ VE ETKİN BİR POLİTİKA İÇİN	11

Adalarda şartlar neden bu kadar kötü?

Ege adalarında hâlihazırda sadece birkaç bin kişiyi -elverişli koşullarda- barındırma imkânı mevcut. Mart 2016'dan bu yana sağlanan kapasite artışı son derece zayıf. Bu nedenle sürekli gerginlikler yaşanıyor. Her kış mevsiminde insanî açıdan daha da vahimleşen bir acil durum söz konusu.

Yunan adalarındaki kayıt ve barınma merkezleri ve BMMYK'nin barınma imkânları, 2017 sonu¹

Barınma türü	Kapasite
Midilli kayıt ve barınma merkezi	1,500
Sakız kayıt ve barınma merkezi	1,100
İleryoz kayıt ve barınma merkezi	1,000
İstanköy kayıt ve barınma merkezi	1,000
Sisam kayıt ve barınma merkezi	850
Kayıt ve barınma merkezleri toplamı	5,450
Daireler (BMMYK)	1,208
Binalar (BMMYK)	50
BMMYK Toplam	1,258
TOPLAM	6,708

Sorun çok net:

Şayet insanlar bu adalarda (2017'de olduğu gibi) ortalama 5 ay kalırsa ve her ay adalara ulaşan insan sayısı (Ağustos ayına kadar olduğu gibi) ortalama 2,000'i bulursa, insanları kabul edilebilir şartlarda barındırmak için gereken kapasite en az 10,000.

Şayet sayı (Ağustos'tan bu yana olduğu gibi) ayda 2,000'i geçerse , daha da fazla yere ihtiyaç olacağı aşikâr. Bunun sağlanmaması durumunda insanlar dışarıda, ısınma imkânı olmadan, çadırlarda ya da derme çatma barınaklarda yaşamak zorunda.²

Kapasiteyi arttırmadan sorunu çözenin tek yolu insanların adalarda daha az süre kalması.

Ancak şu tespiti de yapmak mümkün: Anakaraya nakiller arttınca adalara geçenlerin sayısı da arttı ve insanî koşullar daha da kötüleşti.

Ağustos 2017'de Yunanistan'da 2,566 kişi anakaraya nakledildi. Bu AB-Türkiye Bildirisi'nden bu yana gerçekleştirilen en büyük nakildi.³ Eylül 2017'de 4,886 kişi Türkiye'den Yunanistan geçti. Bu AB-Türkiye Bildirisi'nden bu yana bir ayda içinde kaydedilen en büyük geçiş sayısıydı.

¹ BMMYK, "[Güncellenmiş haftalık barınma raporu](#)", 3 Ocak 2018; Avrupa Komisyonu, "[Kabul ve barınma merkezlerinde durum](#)", 3 Ocak 2018. Ayrıca Kara Tepe'de Midilli Belediyesi tarafından idare edilen bir kabul merkezi daha bulunuyor.

² BMMYK, "[Bilgi Notu: Ege Adaları - Eylül 2017](#)", 9 Kasım 2017. BMMYK basın açıklaması, "[BMMYK yetkililerine göre Yunanistan'ın Ege adalarında kış mevsimi için hızla hazırlık yapılmalı](#)", 6 Ekim 2017.

³ BMMYK, "[BMMYK Yunan adalarında şartların iyileştirilmesi için harekete geçmeye çağırıyor](#)", 8 Eylül 2017.

Türkiye'den adalara ulaşanların sayısındaki düşüş (ve artış)

AB-Türkiye Bildirisi 20 Mart 2016 tarihinde yürürlüğe girdi. Akabinde, Türkiye'den Yunan adalarına ulaşanların sayısında büyük bir azalma yaşandı. 2017'nin ilk altı ayında sadece 9,286 kişi adalara vardı. Yıllardır hiçbir altı aylık dönemde böylesine düşük bir sayı ile karşılaşılmadı. Ancak, Eylül ve Ekim 2017 aylarında ani ve büyük bir artış gözlemlendi. Bu iki ayda adalara toplam 9,010 kişi geldi.

Türkiye'den Yunanistan'a deniz yoluyla ulaşanların sayısı⁴

Ulaşanların sayısı			
2011	1,467		
2012	4,370		
2013	11,831		
2014	44,057		
2015	873,179		
2016	174,605		
2017	29,718		

	Ulaşanların sayısı	Günlük ortalama	Toplam
Ocak 2016	67,415	2,174	
Şubat	57,066	1,967	146,506
Mart 1-19	22,025	1,159	
Mart 20-31	4,598	383	
Nisan	3,650	122	
Mayıs	1,721	56	
Haziran	1,554	52	
Temmuz	1,920	62	
Ağustos	3,447	111	26,593
Eylül	3,080	103	
Ekim	2,970	96	
Kasım	1,991	66	
Aralık	1,662	53	
Ocak 2017	1,393	45	
Şubat	1,089	39	
Mart	1,526	49	
Nisan	1,156	39	
Mayıs	2,110	68	
Haziran	2,012	67	29,718
Temmuz	2,249	73	
Ağustos	3,584	115	
Eylül	4,886	163	
Ekim	4,134	133	
Kasım	3,215	107	
Aralık	2,364	76	

⁴ Frontex, Yıllık Risk Analizleri, [2014](#), [2017](#). BMMYK, Mülteciler hakkında operasyonel veri portalı, [Yunanistan](#), 31 Ekim 2017.

Adalara ulaşanlar şimdi nerede?

20 Mart 2016'dan Eylül 2017 sonuna kadar Yunanistan'ın Ege adalarına toplam **56,311 kişi geldi**. 2017 sonu itibarıyla **bunların 12,809'u hâlâ adalarda bulunuyordu**. 2017'de adalarda ortalama kalma süresi **4 ile 5 ay** arasındaydı.

Bu 56,311 kişinin büyük bir çoğunluğu -yaklaşık 43,000 kişi- adalardan ayrıldı:

- Az sayıda insan, Uluslararası Göç Örgütü vasıtası ile, gönüllü olarak ülkesine geri döndü: Ağustos 2017 sonu itibarıyla **1,560**⁵
- Daha da az sayıda insan Türkiye'ye geri döndü ya da gönderildi: 2017 sonu itibarıyla **1,485**
- Geri kalanlar, Yunanistan anakarasına ya kendileri geçmeyi başardılar ya da getirildiler.

*Adalardaki göçmen nüfusu (2017 sonu)*⁶

Nüfus (BMMYK)	
Midilli	6,830
Sisam	2,289
Sakız	1,922
İstanköy	868
İleryoz	720
Rodos	137
Diğerleri	43
Toplam	12,809

⁵ Bu geri dönüşler Uluslararası Göç Örgütü himayesinde gerçekleşiyor. Haziran ile Aralık 2016 arasında ayda yaklaşık 70 kişi, 2017 boyunca ise ayda yaklaşık 143 kişi adalardan menşe ülkelerine geri döndü. Böylece Haziran 2016 ile Ağustos 2017 arasında toplam 1,560 kişi adalardan ayrıldı. Avrupa Komisyonu, [“AB-Türkiye Bildirisi'nin uygulanmasında kaydedilen ilerlemeye ilişkin yedinci raporun 1 numaralı eki”](#), 6 Eylül 2017. Ayrıca bakınız: Uluslararası Göç Örgütü, [“Uluslararası Göç Örgütü, Yunanistan ile gönüllü yardımlı geri dönüş programı anlaşması imzaladı”](#), 3 Haziran 2016.

⁶ BMMYK, [“Bilgi Notu: Ege Adaları - Aralık 2017”](#), 9 Ocak 2018.

Kaç sığınma kararı alındı?

2011’de kurulan Yunan Sığınma Kurumu 2013’te faaliyete geçti. Başvuru ve karar sayısı 2013’ten bu yana on misli arttı. Geçen yıllar zarfında, olumsuz kararlar olumlu kararlardan her sene daha fazla oldu.

İkinci derece mercii olan 12 adet itiraz kurulu bugüne kadar çok az sayıda karar aldı. Bu kurullar 2017’nin Mart ve Mayıs ayları arasında haftada 47 itirazı sonuçlandırdı. ⁷ Haziran ve Ağustos arasında bu sayı 30’a geriledi. Böylece ayda değerlendirilen itiraz sayısı 200’ün altında kaldı. ⁸ Adalardaki başvurulara dair neticelendirilen itiraz sayısı ayda ortalama 100.

Yunanistan genelinde sığınma başvurularında esastan verilen ilk derece kararları⁹

	Başvuru sayısı	Olumsuz	Olumlu
2013	4,814	1,756	322
2014	9,431	4,255	1,711
2015	13,195	4,436	3,995
2016	51,092	6,597	2,712
2017 (Kasım’a kadar)	54,731	11,194	9,341

Eylül 2017 itibarıyla adalarda sığınma başvurusu yapan **5,225** kişiye (esastan veya incelemeye alınabilirlik açısından) olumsuz cevap verildi:

- **4,160** kişi itiraz etti
 - Bunların arasından **1,695** kişi ikinci derecede olumsuz yanıt aldı (esastan veya incelemeye alınabilirlik açısından)
- **1,065** kişi itiraz etmedi¹⁰

Sadece, itiraz etmeyenler ve ikinci derecede olumsuz yanıt alanların Türkiye’ye geri götürülmesi söz konusu. Bu da, Eylül 2017 sonu itibarıyla toplam 2,760 kişi demek.

Adalar: İtiraz kurullarının ikinci derecede aldığı kararlar (Eylül 2017 sonu itibarıyla)¹¹

	Kararlar
Olumsuz	1,695
Olumlu	438

⁷ Avrupa Komisyonu, “[AB-Türkiye Bildirisi’nin uygulanmasında kaydedilen ilerlemeye ilişkin altıncı rapor](#)”, 13 Haziran 2017.

⁸ Avrupa Komisyonu, “[AB-Türkiye Bildirisi’nin uygulanmasında kaydedilen ilerlemeye ilişkin yedinci rapor](#)”, 6 Eylül 2017.

⁹ Yunan Sığınma Kurumu, “[İstatistikî veriler](#)”, Kasım 2017.

¹⁰ Avrupa Komisyonu, “[AB-Türkiye Bildirisi’nin uygulanmasında kaydedilen ilerlemeye ilişkin yedinci rapor](#)”, 6 Eylül 2017.

¹¹ Avrupa Komisyonu, “[AB-Türkiye Bildirisi’nin uygulanmasında kaydedilen ilerlemeye ilişkin yedinci rapor](#)”, 6 Eylül 2017.

Şimdiye kadar Türkiye'ye kim geri döndürüldü?

Nisan 2016 ile 2017 sonu arasında 1,485 göçmen Türkiye'ye geri döndürüldü. İlk ay kaydedilen geri dönüş sayısı 386, ki bu şu ana kadar bir ayda gerçekleşen en yüksek sayı. Söz konusu 21 aylık süre zarfında ortalama geri dönüş sayısı ayda 71.

Türkiye'ye geri dönüşler¹²

Geri döndürülenlerin sayısı	
Nisan 2016	386
Mayıs	55
Haziran	27
Temmuz	0
Ağustos	16
Eylül	94
Ekim	139
Kasım	31
Aralık	53
Ocak 2017	64
Şubat	34
Mart	45
Nisan	150
Mayıs	87
Haziran	48
Temmuz	60
Ağustos	19
Eylül	29
Ekim	57
Kasım	75
Aralık	16
Toplam	1,485

Bu kişilerden sığınma başvurusu reddedilenlerin sayısı 539.¹³ Geri kalanlar ise ya hiç başvuru yapmayanlar ya da başvurularını geri çekenler.

Yunanistan'dan Türkiye'ye geri döndürülenlerin uyruğu (2017 sonu)¹⁴

Uyruk	Geri döndürülenlerin sayısı
Pakistan	628
Suriye	228
Cezayir	173
Bangladeş	93
Afganistan	87
Fas	44
Irak	41
İran	39
Sri Lanka	17
Diğerleri	134

¹² Avrupa Komisyonu, "[AB-Türkiye Bildirisi'nin operasyonel uygulanması](#)".

¹³ BMMYK, "[Yunanistan'dan Türkiye'ye geri dönüşler](#)", 31 Aralık 2017.

¹⁴ BMMYK, "[Yunanistan'dan Türkiye'ye geri dönüşler](#)", 31 Aralık 2017.

AB-Türkiye Bildirisi'nden bugüne kadar Yunanistan'a ulaşanların uyuğu açısından Őu tespiti yapmak mümkün: AŐağıdaki ülkelerin vatandaşları ilk beş sırada yer alıyor:

Ulaşanların uyuğu – ilk beş ülke, Mart 2016 – Aralık 2017¹⁵

Ulaşanların sayısı	
Suriye	19,024
Irak	8,349
Afganistan	6,344
Pakistan	3,656
İran	1,565

İlk üç ülkenin vatandaşlarının (Suriye, Irak, Afganistan) Türkiye geri döndürölme olasılığı yüzde 2'nin altında. Şayet sadece sığınma başvurusu yapmış olanlar dikkate alınırsa, burada olasılık sıfıra yakın.

Türkiye 'ye döndürölme olasılığı

Uyruk	Ulaşanların sayısı	Geri döndürölünenlerin sayısı	Yüzde
Suriye	19,024	228	1.2
Irak	8,349	41	0.5
Afganistan	6,344	87	1.4
Pakistan	3,656	628	17.2
İran	1,565	39	2.5

¹⁵ BMMYK, Mülteciler hakkında operasyonel veri portalı, [Yunanistan](#).

Ölüm denizi

AB-Türkiye Bildirisi Doğu Akdeniz'deki ölümlerin net bir şekilde azalmasını sağladı. Anlaşmadan iki buçuk ay önceki dönemde toplam 362 kişi hayatını kaybetti. Sonraki 21 ayda ise 133 kişi.

2016-17'de Ege'de ölümler¹⁶

Ay	Ölümler	
Ocak 2016	275	
Şubat	46	362
1-19 Mart	41	
20-31 Mart 2016	4	
Nisan	10	
Mayıs	0	
Haziran	0	
Temmuz	7	
Ağustos	3	72
Eylül	27	
Ekim	2	
Kasım	14	
Aralık	5	
Ocak 2017	1	
Şubat	1	
Mart	11	
Nisan	24	
Mayıs	0	
Haziran	0	
Temmuz	8	61
Ağustos	0	
Eylül	1	
Ekim	0	
Kasım	15	
Aralık	0	

¹⁶ Uluslararası Göç Örgütü, Kayıp Göçmenler Projesi, [Akdeniz](#).

Sığınmacıları AB içinde yeni yerleşim yerlerine gönderme planının sonu

İki yıllık süre zarfında Yunanistan'dan alınarak AB'nin diğer üyeleri ve Schengen ülkelerindeki yeni yerleşim yerlerine gönderilenlerin sayısı 21,000. Bu uygulama Eylül 2017 itibarıyla nihayete erdi. Ancak Almanya gibi bazı ülkeler gönüllü olarak söz konusu uygulamaya devam etti.

2017 sonu itibarıyla Yunanistan'dan yeni yerleşim yerlerine gönderilen sığınmacılar¹⁷

Yeni yerleşim yeri	Gönderilenler
Almanya	5,371
Fransa	4,393
Hollanda	1,748
İsveç	1,656
Finlandiya	1,202
Portekiz	1,192
İspanya	1,123
İrlanda	755
Belçika	700
Norveç	693
Romanya	683
İsviçre	580
Litvanya	355
Lüksemburg	300
Letonya	294
Slovenya	172
Estonya	141
Malta	101
Kıbrıs	96
Hırvatistan	60
Bulgaristan	50
Slovakya	16
Çek Cumhuriyeti	12
Lihtenştayn	10
Toplam	21,703

¹⁷ Avrupa Komisyonu, [“Üye devletlerin AB içi yeni yerleşim yerlerine acilen gönderme mekanizmasına katkısı”](#).

Dublin sisteminin anlamsızlığı

Dublin sistemine göre Yunanistan, ülkeye giren tüm sığınmacıların neredeyse tümünden sorumlu. Sebebi basit: Diğer AB ülkelerine geçenler Yunanistan'a geri döndürülmeli.

Ancak, Yunanistan'da sığınmacıları kabul ve barındırma imkânlarının yetersizliğinden dolayı üye devletlerin çoğu 2011-2016 arasında, bu ülkeye Dublin sistemi kapsamında yapılması gereken nakil işlemlerini askıya aldı.¹⁸

Aralık 2016'da, Avrupa Komisyonu tüm AB üyesi devletlere, Yunanistan'a nakillere Mart 2017 itibarıyla yeniden başlamaları tavsiyesinde bulundu.¹⁹

İlk başvurular, Ağustos 2017'de yapıldı. Ekim 2017 sonunda hâlâ hiç kimse Yunanistan'a nakledilmemişti. Zaten 2013'ün ilk aylarından itibaren bugüne kadar bu ülkeye nakledilmiş olan sadece 27 kişi var.

Yunanistan'a Dublin başvuru ve nakilleri, 2013-17²⁰

Yıl	Alınan başvuru	Kabul edilen başvuru	Gerçekleştirilen nakil
2013	9	4	0
2014	50	18	2
2015	139	67	15
2016	6,003	60	11
Ekim 2017	1,393	76	0

¹⁸ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, "[Dublin davaları](#)".

¹⁹ [Avrupa Komisyonu'nun \(EU\) 604/2013 sayılı tüzük uyarınca Yunanistan'a nakil işlemlerine tekrar başlanmasına yönelik üye devletlere 8 Aralık 2016 tarihli ve \(EU\) 2016/2256 sayılı tavsiyesi](#) Dublin III Tüzüğü (604/2013) için.

²⁰ Yunan Sığınma Kurumu, [Dublin Bilgi Notu](#), 7 Ekim 2017.

Ege’de insanî ve etkili bir politika için

Yunanistan ve AB’deki karar alıcılarının cevap araması lâzım gelen soru açık: Adalara ulaşan her sığınmacı ve göçmen için AB standartlarında kabul ve barınma şartları nasıl sağlanabilir? Adalarda kalma süresinin ortalama 2 ayı aşmaması ve geçişlerin ayda 3,000’in altında kalması hâlinde ihtiyaç duyulacak barınma kapasitesi 6,000.

İkinci cevap aranması gereken soru da şu: Yunanistan’ın ve AB’nin uyguladığı politika insanları nasıl botlara binip Ege’yi geçmekten caydırabilir? Bunun için de, hem Türkiye’ye geri döndürülenlerle ilgili hem de Türkiye’den yeniden yerleştirmeler noktasında bazı ön şartların yerine getirilmesi elzem.

22 Eylül 2017 Yunanistan’ın yüksek idare mahkemesi olan Danıştay, bir Suriye vatandaşının sığınma başvurusunun Türkiye’nin “güvenli üçüncü ülke” addedilmesi gerekçesiyle incelemeye alınmasının reddini onayladı. İtiraz makâmı bu kararı alırken, Türk hükûmetinin, Avrupa Komisyonu’nun ve BMMYK’nın açıklamalarını içeren bazı yazışmaları, mektupları dikkate aldı. Karara katılmayan tek yargıç ise bunların Türkiye’yi güvenli ilân etmeye yetmeyeceğini belirterek, ilgili ülkedeki mevzuatta ne yazdığından ziyâde uygulamanın nasıl olduğuna bakılması gerektiğine vurgu yaptı.

Yunan sığınma kararlarının Strazburg’taki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin (AİHM) önüne geleceği kesin. Burada büyük bir ihtimâlle, AİHM, içtihadına uygun olarak, bir takım diplomatik güvencelerin ve mektupların ötesinde bazı teminatlar, şahsî garantiler isteyecek AİHM’in önceki kararları bu yönde.

2014 yılında bir Afgan ailenin İsviçre’den İtalya’ya Dublin sistemi uyarınca, nakli konusunda aldığı bir kararda, AİHM, uyulması gereken standartları belirledi. Afgan ailenin fertleri, İtalya’ya geri gönderilme durumunda gayrıinsanî ve aşağılayıcı muamelelere maruz kalacaklarını ileri sürüyordu. Ya barınma imkânından yoksun kalacağını ya da aşağılayıcı şartlarda barınmak zorunda bırakılacağını ifâde eden ailenin başvurusunda bu tür muamelelerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3. maddesi uyarınca yasak olduğu belirtiliyordu.²¹

Aile fertleri, İtalya’da kendilerinin nasıl bir muamele ile karşılaşacağına dair İsviçre tarafından hiçbir şahsî garanti alınmamasından şikâyetçiydi. Mahkeme aileyi haklı buldu. *Tarakhel/İsviçre* davasında verilen kararda şöyle denildi:

“İsviçre makâmları İtalyan mevkîdaşlarından, başvuru sahiplerinin İtalya’ya geri döndükleri andan itibaren, çocuklarının yaşlarına uygun bir barınma yerinde ve münasip şartlarda ağırlanacaklarına ve birbirlerinden ayrı tutulmayacaklarına dair güvence almakla... mükelleftir ... söz konusu barınma yeri, fizikî barınma şartları ve aile fertlerin birlikte kalacaklarına ilişkin **ayrıntılı ve güvenilir bilgilerin** sağlanmamış olması nedeni ile, Mahkeme, başvuru sahiplerinin İtalya’ya dönmeleri hâlinde çocukların yaşlarına uygun bir şekilde ağırlanacakları hususunda **İsviçre makâmların yeterli güvence elde etmemiş olduğu** kanaatindedir... Dolayısı ile, başvuru sahiplerinin İsviçre tarafından İtalya’ya önceden şahsî garantiler elde edilmeden geri döndürülmesi durumunda Sözleşme’nin 3. maddesi ihlâl edilmiş olacaktır.”²²

²¹ [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi](#).

²² Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Büyük Daire, “[Tarakhel/İsviçre kararı](#)”, başvuru sayısı: 29217/12, 4 Kasım 2014.

Aralık 2016'da Avrupa Komisyonu, Yunanistan'a Dublin sistemi çerçevesinde geri döndürme uygulaması yeniden başladığında, söz konusu insan hakları standartlarının nasıl yakalanabileceğine dair bir tavsiye yayınladı. Komisyon Yunanistan'ın sığınma ve kabul sistemini nasıl iyileştirebileceğine vurgu yaptığı tavsiyesinde, (AIHM içtihadına uygun olarak), Yunanistan'ın, geri döndürülecek her bir başvuru sahibi özelinde *şahsî garantiler* sunmasının şart olduğuna dikkat çekti:

“Bir başvuru sahibini Yunanistan'a geri gönderecek olan AB üyesi devletin makâmları Yunan makâmları ile yakın bir işbirliği içerisinde bulunmalıdır. Bu yolla 9. maddede tanımlanan şartların sağlanması, **özellikle de başvuru sahibinin AB hukununda, hususî olarak da 2013/33/EU sayılı Kabul Koşulları Yönergesi'nde tarif edilen standartları haiz bir kabul yerinde barındırılması, kişinin başvurusunun 2013/33/EU sayılı Sığınma Prosedürleri Yönergesi'nde belirlenen sürelerde incelenmesi** ve nihayet, kişiye AB mevzuatının öngördüğü diğer tüm hususlara da uygun bir şekilde muamele edilmesi teminat altına alınmalıdır. Böyle güvenceler sunma noktasında Yunan makâmları diğer üye devletlerin makâmlarıyla tam bir işbirliği içinde olmalıdır.”²³

Komisyon aynı zamanda bir izleme sistemi de önerdi:

“Avrupa Sığınma Destek Ofisi (ASDO) üye devletlerin uzmanlarından oluşan bir grup kurmalı ve Yunanistan'a göndermeli; grubun görevi üye devletler arası işbirliğine katkı sağlamak olmalı ve Dublin Tüzüğü uygulaması dahilinde Yunanistan'a geri döndürülen kişilerin, Yunanistan'ın verdiği ve 10. maddede konu edilen güvencelere uygun bir muamele görüp görmediğini tespit etmeli.”²⁴

Öte yandan, hem AB Geri Dönüşler Yönergesi hem de Frontex'in ortak geri dönüş operasyonlarına yönelik davranış kuralları üye devletleri zorunlu dönüşlerin izlenmesi için bir sistem kurmasını öngörüyor.²⁵ İzlemeden sorumlu yapı ve kurumların, zorunlu dönüşlerin uygulanmasından sorumlu mercilerden farklı olması gerekiyor. Yunanistan'da bu sorumluk kamu denetçisine verilmiş bulunuyor.

Özetlemek gerekirse; Yunanistan'ın sığınmacı ve düzensiz göçmenleri Türkiye'de güvende olacakları varsayımına dayanarak bu ülkeye geri döndürebilmesi için Türkiye'nin her bir başvuru sahibi için güvenceler sunması ve geri döndürülenlere ulusal sığınma mevzuatını ve diğer mevzuatı nasıl uyguladığının bağımsız bir şekilde denetlenmesi şart. AB-Türkiye Bildirisi'ni hayata geçirmek için Yunanistan, Türkiye ve AB bir geri dönüşleri izleme mekanizması oluşturmalı. Söz konusu mekanizma her iki ülkenin kamu denetçilerinden oluşabilir ya da “AB-Türkiye Bildirisi'nden sorumlu bir kamu denetçisi” tayin edilebilir.

Yunan adalarında insanî kabul şartlarının hemen temini elzem. Binlerce sığınmacının kış aylarını, çadırlarda ve koşullara uygun hizmetlerden mahrum geçirecek olması kelimenin tam anlamıyla utanç verici. Burada sorumluk sadece Yunanistan'a değil, tüm Avrupa'ya ait. Söz konusu olan, Yunan adalarının “Avrupa'da bir Nauru”ya dönüşmesi kâbusu.

²³ Eur-Lex, [Avrupa Komisyonu'nun \(EU\) 604/2013 sayılı tüzük uyarınca Yunanistan'a nakil işlemlerine tekrar başlanmasına yönelik üye devletlere 8 Aralık 2016 tarihli ve \(EU\) 2016/2256 sayılı tavsiyesi](#), 8 Aralık 2016

²⁴ Eur-Lex, [Avrupa Komisyonu'nun \(EU\) 604/2013 sayılı tüzük uyarınca Yunanistan'a nakil işlemlerine tekrar başlanmasına yönelik üye devletlere 8 Aralık 2016 tarihli ve \(EU\) 2016/2256 sayılı tavsiyesi](#), 8 Aralık 2016

²⁵ [Geri dönüşler yönergesi](#) (16 Aralık 2008 tarihli 2008/115/EC sayılı yönerge), 8. madde, 6. paragraf; Frontex, [Frontex eşgüdümündeki ortak geri dönüş operasyonlarına yönelik davranış kuralları](#), Aralık 2013, 13. madde ve 14. madde.

Yunan hükûmeti ve Yunan parlamentosundaki başlıca partiler insanları adalardan anakaraya nakletme seçeneğini gündemden çıkardı. Çünkü hepsi bunun yapılması halinde Ege’de daha fazla insanın Yunanistan’a geçmeye çalışacağını dolayısıyla adalarda ve anakarada daha da vahim bir insanî krizin yaşanacağını düşünüyor. Hukukî, siyasî ve ahlâkî nedenlerle hem AB hukununa hem de Avrupa ve uluslararası insan hakları standartlarına saygılı bir siyasete ihtiyaç var. Bu bağlamda, Midilli, Sakız ve diğer adalarda bulunanların endişelerini giderecek şekilde, adalara ulaşan hiç kimsenin orada iki aydan daha fazla tutulmayacağını güvencesini sunan bir siyaset geliştirilmeli.

Yunan hükûmeti, Avrupalı ortaklarına, kabul imkânlarının ve sığınma sisteminin derhal iyileştirilmesine yönelik nasıl bir destek istediğini açıkça söylemeli. AB de mülteci statüsü tanınların Yunan anakarasından diğer üye ülkelerdeki yeni yerleşim yerlerine gönderilmesi siyasetine devam ederek; Dublin geri göndermelerini askıya alarak ve Türkiye ile güvenilir bir izleme mekanizması için görüşmelere başlayarak desteğini göstermeli.

AB-Türkiye Bildirisi ya insan haklarına uygun bir şekilde hayata geçirilecek ya da başarısızlığa mahkûm olacak. Başarısızlığın önüne geçilmesi hem Yunanistan’ın hem de Avrupalı ortaklarının en öncelikli gündem maddelerinden biri olmalı.